

IFJ. HEGEDÜS SÁNDOR
HANNA

Ára 40 fillér

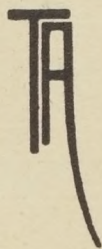
A Tevan-könyvtár eddig megjelent füzetei:

1. Forel Á.: Korunk kulturtörekvései. Ford. Dr. Fülöp Zs.
- 2—5. Karinthy Frigyes: Együgyű Lexikon.
- 6—7. H. de Balzac: Gobseck. Fordította Aranyossy Pál.
8. Casanova: Szerelmi kalandok. Fordította Révész Andor.
9. Wedekind: Haláltánc. Fordította Karinthy Frigyes.
10. Schnitzler A.: A hűtlen feleség. Ford. Franyó Zoltán.
- 11—12. Bán Ferenc: Új Isten. (Novellák.)
13. H. A. Giles: Kínai tündérregék. Ford. Zoltán Vilmos.
- 14—15. Ady Endre: Muskétás tanár ur. (Novellák.)
- 16—18. Tristan Bernard: A csendes férj. (Regény.)
Fordította Kosztolányi Dezső.
- 19—20. Nagy Lajos: A szobalány. (Novellák.)
- 21—25. Major Henrik Panoptikuma. (Írók karrikaturái.)
- 26—28. Henri Murger: Bohémélet. (Regény.)
Fordította Aranyossy Pál.
29. Zsoldos Benő: Angol poéták. (Antológia.)
30. Láncki Jenő: Vallás és kapitalizmus.
- 31—32. Emile Verhaeren: Rembrandt van Ryn.
Fordította Aranyossy Pál.
33. Csáth Géza: Muzsikuskok. (Novellák.)
- 34—35. Kosztolányi Dezső: Mécs.
36. Johanna von der Nahmer: Hetéra levelek. Ford. Nil.
37. Brázay Emil: Sörnsen Dora, a szeretőm. (Novellák.)
38. Casanova: Szerelmi kalandok II. Ford. Révész Andor.
- 39—40. Claude Farrère: ópium. Fordította Szatmári Jenő.
- 41—43. Lakatos László: Egy pesti leány története. (Regény.)
44. Ifj. Hegedüs Sándor: Hanna.

*A Tevan-könyvtár egyes száma
40, kettős száma 60, hármas
száma 80 fillérért minden
könyvkereskedésben
kapható.*

IFJ. HEGEDÜS SÁNDOR:

HANNA

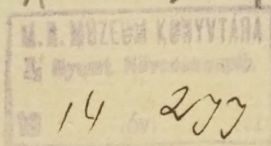
1914

TEVAN-KIADÁS BÉKÉSCSABA

Jun. 1. 1965
856

15954/44

TEVAN ADOLF KÖNYVNYOMDÁJA BÉKÉSCSABA

(Tö
mű
szé
ter
van
ren
sz
a
na
na

Jo

X

HANNA

DRÁMA EGY FELVONÁSBAN

SZEMÉLYEK:

Tódor }
Jovel } festők
Xanti }
I. festő
II. festő
Hanna szellemalakja
(Egy-két festő van még a színen, akik a
punch főzésénél segídkeznek.)

(Történik egy vidéki városban. Szilveszter estéjén. A művész-telep egyik műterme a színhely, mely a város szélén áll. Ugy esti kilenc óra van. A festők a műterem egyik sarkában punchot főznek. Egy festőbot van támasztva a tükör melletti falhoz. A műterem berendezése székekből, asztalokból, keretetekből és kis szobrokból áll, ezenkívül mindenféle apró tárgy disziti a műtermet, melynek hátsó üvegablakán át látszik a nagy hóesés és a hófúvás, mely odakint a szabadban nagy erővel dühöng.)

Jovel. (A bal ajtón bejön): Borzasztó, még mindig havazik és a szél meg úgy hordja a havat, hogy alig lehet járni...

Xanti. Hát csak hadd havazzék — joga van hozzá!

Jovel. Szellemes fiu vagy, de azért mégis unlak!
(A fal mellett meglátja a hosszú festő-bo-
tot.) Hát ez hogy kerül ide, hiszen ez a Tó-
dor-é!

I. festő. Nála jártam reggel és elkértem — szük-
ségem van rá!

Jovel. Otthon volt?!

I. festő. Dehogy! — Üres volt a lakás is, a mű-
terem is! De azért ezt elhoztam; majd utólag
kikérem beleegyezését; — csak találkozzam
vele...

II. festő. Nehéz vele találkozni; — mindig künn
jár!

Jovel. És mindig egyazon uton...

II. festő. Tudom — a temetőbe!

Xanti. Szegény Tódor!

Jovel. Szomorú dolog — de hát ilyen az élet!

Xanti. Na, a te életed igazán nem ilyen!

Jovel. Nem, nem, és nem is lesz ilyen soha. Van
eszem, hogy az életet olyannak vegyem, ami-
lyen... Minden embert helyesen tudok meg-
ítélni, az asszonyokat meg éppen!... Nem tar-
tom őket sokra; — egyszerűen nem törődöm
velük...

Xanti. Azért vagy mindig közöttük...

Jovel. Igen, — éppen úgy, mint amikor a me-
zőn járok; — ott meg a virágok között va-
gyok. — És csodálatosan, ott meg azokat nem
kerülöm el...

Xanti. Keresztül tiporsz rajtuk...

Jovel. Vagy leszakasztom őket...

Xanti. Akár tetszik nekik, akár nem!

Jovel. Eltaláltad!... De az is bolond volna, aki virágtól, asszonytól megkérdezne ilyet. Az én elvem az, hogy az időt nem szabad elvesztegetni; mindig cselekedni kell; — még pedig gyorsan; aztán Adieu!

Xanti. Ez az »adieu« kényelmes berendezkedés annak, aki képes erre...

Jovel. Megnyugtatlak; az »adieu« nálam nem lehervadást jelent, inkább azt, hogy egy új bájos fejecske bukkant fel a szemhatáron. Az egyik viszony megszűnt — kezdődik a másik! Ennyi az egész! (A punchot főző festőkhöz.) Hé, fiuk, punch főzők, olyanok vagytok, mint Macbeth boszorkányai!

I. festő. Nem is punch ez, öregem, hanem bájital... Nem neked való!

Jovel. Szeretnétek, ugy-e, ha ma nem csipnék be... Hiábavaló próbálkozás... Nekem nagy gondolatom van és ma végre is hajtom. Hadd kóstolom a varázsitalt. (Megkóstolja.) Forró és elég jó! Még egy kis alkoholt belé és akkor igazán gondüző lesz!

Xanti. Nem félsz, hogy addig üzöd a gondokat, míg egyszer az alkohol réme majd eljön és téged kerget meg!...

Jovel. Sem ettől, sem semmitől nem félek. Az alkohol réme! — Bolond! Tudod, ha az egész szoba megtelnék is rémekkel és hol itt, hol amott tükröben jelennének meg; — nem félnék, hanem...

Xanti. Mit tennél?

Jovel. Vigan elüzném őket! Összezuznám a!...

Xanti. Jó, jó, csak az én tükrömet, meg az én butoraimat ne zuzd össze! Csodálatos, a ré-

szeg ember, meg a rémlátó mindég a butorokon tölti ki a mérgét...

Jovel. De, kérlek, ez helyesen van így. Be kell látnod, hogy ilyenkor valamit ütni kell és mert a megfoghatatlant nem lehet összetörni, így összetöri az ember azt, amit ér, kap...

Xanti. Hallod! Nem bánom, bármennyit iszol is, de az ablakoknak békét hagyj, mert retentő idő van odakint...

Jovel. Punchot adj, még egy pohárral, de tanácsot ne, azt nem kérek!

Xanti. Jó, jó (punchot ad neki), de ha ribilliót csinálsz, bizony Isten bevitetlek!

Jovel. Szellemes fiu vagy! De ne feledd, az éjjel nehéz lesz rendőrt kapni. Mert lomha lesz a lába a rendőrségnek, tudod, ezek a hópihék megállítják a hivatalos igyekezetet! — Jó kérekkötők!..

Xanti. Jobb lenne, ha szegény Tódort állítanák meg és ne bolyongna ennyit!

Jovel. Szegény Tódor — azaz bolond Tódor! Mert bolond mindenki, aki egy nőért busul. Istenem, hisz oly nagy a világ és annyi benne az asszony!..

Xanti. Ez érzés dolga...

Jovel. Nem, ez nevelés dolga. Még pedig az önmagunk nevelésének a dolga. Ha erőt engedünk venni magunkon az érzéseknek, akkor oda jutunk, ahová a mi szegény barátunk jut...

Xanti. De ha szerette...

Jovel. Jó, jó, szeretet, szerelem, mind szép dolog, amíg mániává nem fajul, de hogy valaki annyira rabja legyen egy nőnek, hogy ne tud-

jon másra gondolni se, csak erre, az nem józan dolog!

I. festő. Még ha legalább élne...

Jovel. Akkor érthetőbb volna, de teljesen megérthető akkor sem, így meg éppen érthetetlen a viselkedése...

Xanti. Melancholiája van!

Jovel. Ez még nem magyarázza azt, hogy egész nap a temetőben üljön. Ugy mondja az ör, hogy már kulcsot is kért a temető kisajtájához és ott jár be Hanna sirjához!

Xanti. Tudom! De ez nem volna még baj. Nagyobb baj, hogy ott ül a sir előtt és beszélget az elköltözöttel és igéri, hogy csak őt szereti és hozzá hű marad mindhalálig!

Jovel. Na, látod. Inkább vagyok én léha, mint hogy ide jussak! Az eredménye pedig az ő gyászának az, hogy nem dolgozik s talentuma el fog pusztulni. Hidd el, én sokat gondolkoztam az ő tragédiáján. Jó, szerette Hannát, lehet; de hogy most tönkre menjen ezért az ő igazán értékes talentuma, amiért Hanna elhalt, ez, ez képtelenség! Ezt nem szabad engedni! Ez bűn!

Xanti. Jó, de hát mit tegyünk?

Jovel. Ki kell ábrándítani őt a halottból! És akkor majd más nőt keres, dolga után lát. Egyszóval rendbe jön!

Xanti. Te lehetségesnek tartod ezt?

Jovel. Hát hogyne! És éppen nekünk, a barátainak, akik szeretjük őt, nekünk a kötelességünk őt megmenteni... Megmenteni minden áron!... Ha kell, erőszakkal! De el kell tépni a halottól!

Xanti. Kellemetlen kötelesség az ilyen — az ember soha sem tudja, mi jön ki belőle...

Jovel. Ennél rosszabb az ő állapota nem lehet, ez a fiu így egy élőhalott!... Pedig elismeritek, hogy a finom tehetségéért óriási kár!

Xanti. De hát mit akarsz tenni?

Jovel. Ha alkalmam lesz, megpróbálok vele beszélni. Megpróbálom kiábrándítani...

I. festő. Azt fogja hinni, — összeesküdtünk ellene...

Jovel. Annyi lélektani tapasztalatom nekem is van, hogy kilessem az ő hangulatát és abból térjek át a dologra, forszirozás nélkül.

Xanti. Nem is lehet ilyet forszirozni...

Jovel. Lehet, hogy igazat ad nekem...

Xanti. Kíváncsi vagyok, eljön-e ma este.

II. festő. Én hívtam, mondtam, mind együtt leszünk, akik őt, meg Hannát szerettük...

I. festő. Mit választott?

II. festő. Nem felelt semmit, csak tudomásul vette, helyeslőleg bólintott és elsietett.

Jovel. Valószínűleg — temetőbe!

(A szél kirántja az ajtót, a kandalló tüze és a lámpa erősen fellobog.)

Xanti. Vigyázzatok — az ajtót, az ajtót!

I. festő (II. festőhöz) Zárd be és reteszeld el.

Tódor. (Nagy köpenybe burkolózva belép, a II. festő bezárja mögötte az ajtót. Buskomor. Hallgatagon jön be és leül egy székre.) Nem lehet már neki mást adni, csak virágot...

Xanti. Tódor!

Tódor. Vajjon örömet szerez-e legalább ez neki?

Jovel. (Lassan hozzá lép.) Jó estét, Tódor!

Tódor. (Nem felel.) Odakünn nagy a hideg! Az ő meleg szive...

Jovel. Kedves Tódor — jó estét! Örülök, hogy eljöttél!

Tódor. De ő — ő már nem jön vissza...

Jovel. Kedves Tódorkám!

Tódor. (Felsóhajt.) Kedves Tódorkám!...

Jovel. Igen, igen Tódorkám!

Tódor. Ő is így mondta...

Jovel. Hiszen mindenki így mondja, aki téged szeret...

Tódor. Nem mindenki, senki...senki... csak ő!...

Xanti. Szép, hogy eljöttél, vártunk!

Tódor. Nem vár engem már senki sem!

Jovel. Dehogy is nem vár, mi mind várunk. Nézz csak oda, itt vannak a fiuk mind. A jó Xanti aztán Füttyös, meg a Brumi, aztán itt vagyok én, a lókötő Jovel, emlékszel, Hanna mondta mindig...

Tódor. Igen, Hanna...

Jovel. Aztán nézd csak, itt vannak a többiek is.

Tódor. A többiek!..

Jovel. Igen, mindenki itt van!

Tódor. Egyszóval, számomra — senki! Engem nem várt senki!

Jovel. Ej, dehogy is nem. Hiszen mondom mind téged vártunk!...

Tódor. Várni, igazán várni csak egy valaki várhatja az embert. — És ha az nem él többé... akkor nincs, aki várja...

Jovel. Dehogy is nem... Hiszen várhatja az embert a barátja, várhatja az embert a kedves szobája, várhatja a műterme, a munkája...

Tódor. Jó... jó...

Jovel. És az ember ragaszkodik a foglalkozásához...

Tódor. Én — én csak ahhoz ragaszkodom, akit szerettem és ma is szeretek...

Jovel. Ez szép, nemes vonás tőled és ebben igazad is van... De azért, ha itthon maradsz néha-néha, akkor azt fogod látni, hogy ezek az élettelennek hitt tárgyak is ragaszkodnak hozzád... Figyeld csak meg, az ingaóra mily örömmel jelzi néked az időt...

Tódor. Az nem mutatja többé az időt, az áll... örökre áll. Megállítottam abban a percben, amikor Hanna meghalt! Minek járjon az tovább, mikor az én időm lejárt... nem vagyok én már semmire se kíváncsi ebben az életben...

Jovel. De nézd, várhat a lakásod, a puha karosszékeid, amelyekben olyan jó eldohányozni, aztán nézd, várhat a műtermed, sőt tudom is, hogy vár. Ecseteid kiszáradva állnak helyükön és várják, mikor viszel beléjük új életet és szegények, nem tudják megérteni, hogy miért nem jön az ő gazdájuk, miért nem veszi őket kézbe és miért nem festi az ő csodásan bájos képeit...

Tódor. Ne hidd, hogy ők várnak...

Jovel. De én tudom, hogy ők várnak...

Tódor. Igen, egy ideig vártak, de most már nem várnak...

Jovel. Ugyan, ugyan, hisz ez nem lehet, csak

nem hiszed, hogy ezek a butorok megváltoztak volna!

Tódor. Pedig megváltoztak... Tudom... beszéltem velők...

Jovel. (Megdöbbenve.) Te!...

Tódor. Én — persze, hogy én!

Jovel. Ugyan — és mit mondtál nekik?

Tódor. Hát egész egyszerűen megérttettem velük a helyzetet és lelkiállapotomat. Feltártam előttük a dolgot és kértem, hogy hagyjanak engem békén...

Jovel. És ők megértették ezt?...

Tódor. Hát persze, hogy megértették. Hiszen világosan beszéltem velük.

Jovel. Hogyan »világosan«? — Integgettél nekik?

Tódor. Ugyan, ne boszants, úgy teszel, mintha nem értenél, vesd le ezt a farizeus álarcodat, mindjárt megértesz...

Jovel. Félremagyarázod szavaimat... Én ismétlem, nagyon is helyesnek tartom, hogy ezt megmondottad nekik, csak azt szerettem volna tudni, hogy mi módon és milyen alkalomkor adtad ezt tudtukra.

Tódor. Minő alkalomkor! — Hát a multkor! Én magam is meg voltam lepődve a dolgon. Egyik nap bementem a műterembe és láttam, hogy az ecsetek és a festődobozok, meg a vásznak mind kérdőleg néznek rám, mintha azt akarnák tudni: »Mi lesz?« Egyszerre csak, az egyik festő-bot megszólalt!...

Jovel. Ugyan! — Igazán?

Tódor. Még pedig milyen kérkedő hangon...

Jovel. Vissza tudnál arra is emlékezni, hogy mit mondott?

Tódor. Hát hogyan emlékeznék! Minden szavát tudom! Azt mondta: Na, Tódor! Te híres Tódor! Te nagy festő, te lángész, te! Te csavargó, te semmi, te!

Jovel. Ezt mondta?

Tódor. Ezt! Képzelheted, nem hagytam szó nélkül és rákiáltottam: »Hogy mersz így beszélni a gazdáddal, te tuskó, te — te szemét!

Jovel. Nos és ekkor mi történt?

Tódor. Erre a gazember szembe fordult és olyan borzasztó dolgot mondott nekem, hogy még most is irtózom tőle...

Jovel. Csak mondd el nekem, majd aztán én megmondom, mit kell tenni ellene...

Tódor. Igazad van... meg kell fenytetni... Érdekes, erre én akkor nem is gondoltam... Összetörjük!...

Jovel. Nos?

Tódor. (Körülnéz.) De ezt csak neked mondom el! Csak neked! (Jovel int és a többiek elhúzódnak.)

Jovel. Helyes! Ez a mi kettőnk titka lesz!

Tódor. A kettőnk titka — és beléfojtjuk a harmadikba!

Jovel. (Hátrafordul.) Ne merjetez idehallgatni!

Tódor. Mert ez titok, a mi kettőnk titka! Ti főzéték a punchot... ez a mi titkunk! (A festők mind a puncsos üst köré húzódnak.)

Jovel. Nos és most mondd el, mit mondott az a gazember?...

Tódor. Képzeld, a szemembe vágta: »Te senki sem vagy, a te tehetséged a feleséged tehet-

sége volt! Te csak egy báb voltál, akit ő játéknak használt!»

Jovel. Játéknak?

Tódor. Igen, úgy mondta, játékszer voltam az ő kezében, hogy általam ő érvényesüljön és minden dolgát velem takarja el...

Jovel. De hát mit értett ő ez alatt?...

Tódor. Azt kérdeztem én is tőle!

Jovel. Nos és adott ő erre határozott választ?

Tódor. Igen — adott!

Jovel. És miben állt ez?

Tódor. Azt kiáltotta felém: »Te ostoba fickó vagy és az is maradsz egész életedre!«

Jovel. Nézd, Tódor, ezt nem kell komolyan vened, ez csak egy kis kötekedésféle, te túl érzékeny vagy — semmi más nincs itt!

Tódor. Ez kötekedés, — ez alávalóság, de nem kötekedés, azt vágni az ember szemébe, hogy ostoba fickó, amiért a felesége után busul, aki nem érdemel gyászt!...

Jovel. Csak ennyi az egész?

Tódor. (Dühösen.) Hát mi legyen még! Ez sem elég... Ott is hagytam őket és oda mondtam: »Gazemberek közé nem megyek! Legfeljebb még egyszer, de akkor is csak azért, hogy ösztörjem őket!«

Jovel. Tódor, te igazságtalan vagy jóbarátaiddal!

Tódor. (Csodálkozva.) Én igazságtalan — ezt nem értem!

Jovel. Nézd, megmagyarázom!

Tódor. Nos?

Jovel. De lesz hozzá türelmed?

Tódor. Hogyne — csak kezd el!

Jovel. Türelem! Mondom, türelem! (Hátra szól.)

Hé, fiuk!

Tódor. Mit akarsz?

Jovel. Egy kis punchot, száraz a torkom, aztán tudod, az ital jó barát, jót fog tenni neked is, nekem is!

Tódor. Oh, én nem iszom!

Jovel. De azért nem haragszol, ha két pohárral adnak!

Xanti. (Két pohár punchot hoz.) Igyatok, — jó meleg és jó erős!

Jovel. (Xantihoz.) Adj még egy pohárral!

Xanti. Ki számára lesz az?

Jovel. Bizd rám!

Tódor. Minek ide három pohár?

Jovel. Légy bizalommal hozzám és légy türelmes és akkor szépen elintézzük a te kis ügyedet...

Tódor. Igazán elintézzük? Ugy, hogy soha többé semmiféle tolakodóval nem lesz semmi bajom?

Jovel. Soha senkivel!

Xanti. Itt a harmadik pohár. (Leteszi.) Mulasatok jól. (Visszamegy a többi festőhöz.)

Jovel. Remélem, most már értesz engem.

Tódor. Nem értelek! De félek tőled!...

Jovel. Félsz? Tőlem félsz? Ugyan, Tódor, miért?

Tódor. Mert te olyan furcsán, olyan erősen nézel rám! A szemedtől félek... Nem tudom, jó vagy-e. Hisz az a másik, az a gonosz azt mondta, hogy Hanna, az én Hannám! (Sirni kezd.)

Jovel. Igen, igen, Hanna, a te Hannád... Órála fogunk beszélni...

Tódor. Az én aranyos, egyetlen Hannámról?

Jovel. Nem, — csak Hannáról!

Tódor. De, ugy-e, csak jót, csak szépet fogsz róla mondani, te nem leszel olyan gonosz, mint a műteremben az az aljas!...

Jovel. Légy nyugodt, Tódor, — én csak az igazat fogom mondani!

Tódor. Igen, csak az igazat... mert az nem lehet más, mint szép és jó... Emlékszel a képemre, az »Igazságra«?... Hanna volt a nő alakja...

Jovel. Emlékszem... a szeme nem volt lekötve és úgy tartotta kezében a mérleget... Kifogásolták is ezt.

Tódor. Azok nem értettek a dologhoz, azok nem ismerték Hannát. — Az én Hannámat... Hanna szemét lekötni, azokat a szemeket... Inkább az enyémet, hogy ő lásson, ő élvezhesse addig az életét...

Jovel. Igazad van! A természet néked ad igazat. Az is mindent úgy rendez el, amint azt a világ rendje megkívánja!...

Tódor. Világrend? Mi köze a világrendnek én-hozzám?

Jovel. Semmi! Épp úgy, mint nincs köze a sas-hoz, amelynek szárnyakat adott, hogy utólérhesse a menekülő kis csirkéket, vagy a szuherhez, amely oly finoman összerágja a butorokat... vagy ahhoz, hogy a gyenge férfi rendszerint férfias feleséget kap — a pénz a gazdaghoz siet és te rábukkantál Hannára...

Tódor. Olyan furcsán beszélsz — alig értem! Miket mondasz te...

Jovel. Az igazságot.

Jovel. Bolond!... Ki tudja... Hát tudhatja azt az ember? Talán egy kissé... De, nézd, ez titok, erről ne szólj senkinek, mert ez nem baj, ez nagyon kényelmes...

Tódor. Miért kényelmes?

Jovel. Mert így sok minden szabad az embernek!

Tódor. Mi szabad?

Jovel. Szabad megmondani minden körülmények között az igazságot!

Tódor. Hát másképen az igazságot el kell hallgatni?

Jovel. Nemcsak el kell hallgatni, de el is kell rejteni... a véka alá kell dugni...

Tódor. Akkor hát az igazság állandóan oda van elrejtve és csak a bolondoknak szabad azt onnan előhozni.

Jovel. Így van!... Most már megérted, ugy-e, hogy miért örülök én annak, hogy te rájöttél arra, hogy én bolond vagyok!...

Tódor. Nem, nem tudom, de félek...

Jovel. Mert most jogom van neked elmondani az igazságot.

Tódor. Miféle igazságot?

Jovel. A te igazságod, amely eddig véka alá volt rejtve előled, de hogy te most megismer-tél engem, én azt előhozom neked, hogy megismerd és láss világosan...

Tódor. Eddig még senki sem szólt nekem erről.

Jovel. Senki! Dehogyan nem. Emlékezz csak vissza, már szólt valaki!

Tódor. Kicsoda?

Jovel. Tudod — nem élő lény volt, de azért számí-
mit az is!

Tódor. Nem élő lény? Hát akkor hogyan szólt
énhozzám?

Jovel. Az egy különös dolog, de azért mégis
igaz. Valaki egyszer már megmondta neked
az igazságot... de te nagyon megharagudtál
rá...

Tódor. Kitől tudod te ezt?

Jovel. Tőled! Hiszen magad mondtad el nekem.

Tódor. És hogy én megharagudtam volna az
igazságért?...

Jovel. De mennyire!

Tódor. Nem, ez nem igaz! De most kérlek,
mondd el, hogy mi az én életem igazsága!...

Jovel. Helyes, ennek örülök, hogy te kérsz fel
engem erre. Azért meg is teszem! Mert te kér-
tél. De csak ezért. (Hozzá hajol.) Tódor!

Tódor. Nos?

Jovel. Nem érdemes Hannát gyászolni!

Tódor. (Felugrik.) Mit mondasz!

Jovel. Na, ülj le! (Leülteti.) Légy csendes, kü-
lönben egy szót sem szólok többet! Aztán
nézd, igyál...

Tódor. (Szinte önkívületben felhajt egy pohár
punchot.) Keserű...

Jovel. Bizony Tódorkám! Hanna nem volt jó
nő, az nem szeretett téged! Gunyt üzött belő-
led! Léha volt. — Megcsalt téged...

Tódor. (Zokog.) Megcsalt!

Jovel. Csufosan. Alávalóan.

Tódor. (Zokog.) Megcsalt, megcsalt... De hát ki volt az — akivel?...

Jovel. Tudod, a dolog úgy áll, hogy ő egy nagyon könnyelmű teremtes volt!...

Tódor. Ez nem igaz, — ez nem igaz! Elhallgass!...

Jovel. De nézd...

Tódor. Hallgass, ha mondom, ez hazugság! Ezt te találd ki. (Jovel tiltakozó mozdulatot tesz.) Akkor mondd meg, ki mondta, hadd fojtsam belé a szót... Hozd elő nekem azt, aki mondta...

Jovel. Csillapulj!

Tódor. Nem, nem, itt nem lesz addig nyugalom, míg ki nem adod az aljas rágalom szerzőjét... Hozd elő azt, aki mondta... a tanudat.

Jovel. Meglesz, meglesz, előhozom a tanut... csak higgy nekil...

Tódor. (Csodálkozva.) Hát itt van?...

Jovel. Persze, hogy itt van... Ott áll, nézd a tükör mellett...

Tódor. Hol?... Nem látom...

Jovel. Engedelmeddel előhozom...

Tódor. Persze, persze, — csak elő vele!...

Jovel. (Előhossa a festő-botot.) Jöjjön elő, kérem, jöjjön elő. Szükségem van önre...

Tódor. Ez volt... igen, emlékszem...

Jovel. Persze, hogy ez... Nekem is mondta, hogy Hanna megcsalt tégedet...

Tódor. Óh, a nyomorult!...

Jovel. Na látod, most újra előtted áll... Lá-tod, higgy nekem és felejtsd el Hannát, aki téged megcsalt és keress más nőt, aki téged jobban megért és hü lesz hozzád, de nem, mint Hanna volt... Láss munkához, különben elpusztul a te nagy tehetséged és akkor Hannának meglesz az öröme, mert azt hiszi, hogy ő volt a tehetség és nem te...

Tódor. Nahát, nem lesz neki öröme! (Indul kifelé.)

Jovel. Hová mész?

Tódor. Hová? Hát le akarok számolni vele! (Kikapja Jovel kezéből a festő-botot.) Add csak, magammal viszem — hadd ismételje ott neki is, amit nekem mondott... Aztán próbáljon Hanna védekezni!...

Jovel. Hogyan? ha te szólitod Hannát, Hanna felel?

Tódor. Mindig felel! És mindig azt felelte, hogy csak engem szeret és mindig csak engem szeretett! Pedig hazudott! Aljas mód hazudott! De most leszámolok vele! (Egyre idegesebb lesz és egyre jobban kiabál.) Leszámolok vele! Hivni fogom! Idézni fogom! Hanna állj elé! Hanna állj elé! És felelj! Igaz-e a vád! Hanna állj elé! Hanna, én hivlak. Jer elő!

Hanna. (Kékes szellemalakja megjelenik a tűkörben.)

Tódor. (Feléje rohan.) Ah, itt vagy!? Mégis el mertél jönni? Megcsaltál ugy-e!?

Hanna. Nem csaltalak meg!

Tódor. Most is hazudsz! Hisz itt a tanu, aki ellened vall! (Jovel kezét megfogja és a tükör felé vonszolja.) Mondd a szemébe... vágd a szemébe!

Jovel. (Ijedten.) De, Tódor — kinek?

Tódor. (Hannához.) Ő mondja — hogy megcsaltál!

Hanna. Ugy csábitottak el!

Tódor. Ki tette ezt?

Hanna. A te barátod — Jovel! Bocsáss meg nekem! (Eltűnik.)

Tódor. (Jovelhez fordul.) Hallottad, mit mondott Hanna!?

Jovel. De, Tódor, édes Tódorkám, hisz ez borzasztó... te, te nem vagy magadnál...

Tódor. Ugy, hát letagadod! Gazember! Megöllek! (Rárohan Jovelre és fojtogatni kezdi.) Te voltál, te nyomorult, Hanna bevallotta, te csábitó, te — (üti) agyonütlek, te vagy életem megrontója...

Jovel. Tódor... Tódor!... Fiuk! Segitsetek! (Mind oda rohannak.)

Tódor. Jöhettek százan, jöhettek ezren, akkor is megölöm — és összetöröm őt... és őt is. (A tükörhöz fut, azt összezuzza. Majd újra Jovelre ront.) Most ennek kitépem a nyelvét.

I. festő. Le kell fogni...

Xanti. Már dühöng... Meg kell kötözni... (Lefogják Tódort.)

Tódor. (Mialatt lekötözik.) Bocsássatok, bocsássatok, a temetőbe kell mennem... Kiásom Hannát a sírjából és úgy elverem majd, hogy a csontjai zörögnek bele... Nagyszerű zene lesz az... Hahaha! Aztán, ha megvertem, szabad leszek... Enyém lesz az egész világ... Én leszek a világ ura... a festők királya... De én akkor az angyalok közé megyek... ott nem lesz Hanna, neki nem szabad oda jönni, sem senkinek. Csak nekem...

Jovel. Szegénynek vége!...

A DRÁGA KINCS

(Angyalffy és Békeffy a Ritz-szálló étkezőjében ülnek és sok ital és jóízű ételek után, a fekete kávénál szivarra gyujtanak és cordial medocot isznak, kis, vékony nyaku poharakból.)

A.: Tudod, most mire gondolok?

B.: Tudom! Sőt azt is tudom, hogy kire!

A.: Az nem tartozik ide, hogy személyesítve van-e a dolog, de hogy én ilyenkor mindig nőkre gondolok, az már természetes.

B.: A te természeted, majdnem minden más embernek is természete ebben az esetben!

A.: A természet rendje volna ez?

B.: Azt is mondhatnám, a természet őszereje!

A.: Csodálatos, mily hatalma van ennek, hogy uralkodik ez az emberen!

B.: Ez a legnagyobb erő a világon. A legnagyobb nagyhatalom »A nő!« Milyen kómikus ehhez képest a világnak minden nagy hatalmasága!

A.: Pedig mily törékeny és a természettől meny-

nyire védett, filigrán kis csecsebecse egy nő lélek, a világ nagy alkotásaihoz képest.

B.: És mégis ezek a filigrán női lelkek hozzák létre a világnak szánt nagy alkotásokat. Ezek szitják, ezek izgatják, ezek ösztökélik a férfit az alkotásra, ezek ambicionálják és ezek érlelik meg a nagy gondolatokat és ezeknek lehet hálás a világ azért, hogy egy-egy kiváló elme, egy-egy remek alkotással ajándékozta meg az emberiséget.

A.: Mennyi boldogság a nő!

B.: És mennyi szenvedés!

A.: Mennyi türelem!

B.: És mennyi idegesség, amelyet el kell szenvednünk értők, miattuk, általuk!

A.: Egy csodálatos mérleg az, mely folyton billeg és hol a boldogságot jelzi, hol a szenvedést, de egy kiló szenvedésre nem mindig jut ugyanannyi boldogság.

B.: Illetőleg a tömeg látszat itten csak, mert bármily nagy és súlyos szenvedést is kiegyenlít egy percnyi boldogság. A boldogságnak egy pillanata attól a nőtől, akitől sokat és régen szenvedünk.

A.: Sőt talán maga az a szenvedés is bizonyos foka a boldogságnak, mert hisz lelkünk a legnagyobb fájdalmak pillanatában is — rajongva csüng az imádott asszonyon!

B.: Vajjon van-e ember vagy volt-e ember, aki ki tudta kerülni azt, hogy lelke ne lobbanjon fel, nagy és szenvedélyes érzések között és a kinok-kinját ne szenvedte volna aztán el azért a fellobbbanásért, amelyet nem is ő maga, de egy felette élő, egy felette uralkodó hatalom parancsolt reá!

A.: Ha volt is ember — az ilyen ember nem lehetett! Mert még a legnagyobb rajongónak, akinek a legelrontóbb lelkivilága van, még annak is kell egy meleg, egy édes fénysugár, egy drága gondolat, amely felmelegítse az ő hideg lelkét, amely minden erejét egy nehéz agymunkába öli bele!

B.: A nő az élet napsugára e szerint!

A.: Amely az emberi lélek belső szerkezetét világítja és melegíti fel!

B.: Csodálatos, hogy teljesen beférkőzik az ember belsejében és onnét kormányozza az ember tetteit.

A.: És míg kormányzása öntudatlan, addig hatása nagyon is tudatos!

B.: De mégis másmilyen az eredmény mint a kiinduló pontnál az ember elképzelné.

A.: Mert a körülmények közbejátszanak és azok sodorják és irányítják a tetteket.

B.: Minden kiszámíthatatlan ezek szerint!

A.: Csak egy bizonyos, hogy szeretni kell, még

ha oly nagy áldozatba, lemondásba vagy fájdalomba kerül is!

B.: Talán ez az élet jutalma!

A.: Hogy jutalom lenne, azt nem látom be!

B.: Pedig az, csak sajátságos módon jelenik meg előttünk!

A.: Igen, ő azt mondja: »jutalom vagyok«, mi meg úgy találjuk, hogy egy kegyetlen csapás!

B.: Ha nem is csapás, de egy édes burokba tart keserű lapdacs!

A.: Élvezünk, míg keserőséget nyelünk!

B.: Tűzben égünk és könnyünk pereg!

A.: Ez a szerelem! (Békeffy fölemeli poharát és kocint Angyalffyval, pár cseppet isznak a likőrből, egy kis szünetet tartanak, majd Békeffy megszólal.)

B.: Vajjon ez-e az élet igazi célja? Élni a szerelemnek. Élni a nőnek és azt föléhelyezni mindeneknek!

A.: Azt nem tudom, de egy bizonyos, hogy nincs szebb dolog, mint a nő kultusza. A nő látni magunk előtt, akiért érdemes tartalmat adni életünknek! Mert minden más és minden másképpen érdekel bennünket, ha egy nő iránt érdeklődve, ha egy nő személyéhez kapcsolva nézzük a dolgokat. Egyszerre más jelentőséget nyer minden.

B.: Némely dolog megnő, más meg semmiséggé törpül előttünk!

A.: Igen, mert mindez attól függ, mennyire van összekapcsolva az imádott nő alakjával.

B.: Tulajdonképpen nem is a maga szemével néz ilyenkor az ember, hanem a saját nézését a nő szemén át igyekszik átfűzni, hogy eltalálja a dolgoknak helyes értékét, helyes beállítását.

A.: Hogy ő is ugyanugy lássa a dolgokat, mint az a nő látja, aki neki kedves, aki neki drága és aranyos.

B.: A legnagyobb átalakító erő ez, mely nem kézzel megfogható dolgot, nem anyagot, de a teremtés legfinomabb alkotását, az emberi lelket alakítja át.

A.: De legalább gazdaggá teszi!

B.: És ezt minden szenvedés mellett el kell mindig ismerni, hogy sohasem fogékonyabb az emberi lélek, mint akkor, mikor a szerelem varázslatos ereje megérinti.

A.: Igen, mert akkor minden ereje munkában van. Érzés tömege megnő, érzékenysége fokozódik, fantáziája kiszélesül, perspektívája mélyül, leleményessége hatványozódik és a lélek egy oly intenzív élethez kezd, amely magasan fölötte áll előbbeni életének.

B.: Akkor hát mégis ez a lélek virágzási kora!

A.: A legszebb, a leggrandiózusabb korszaka az emberi léleknek és mindenkit irigyelni kell, aki ezt eléri.

B.: De nem gyakori ez a lelkiállapot.

A.: Ha gyakori volna, akkor nem volna szép, akkor nem volna kedves és nem volna gyönyörűsége.

B.: Az igazi ereje az ő ritkaságában van. Abban, hogy teljes pompájában egy emberélet alatt legfeljebb ha háromszor-négyszer jelenik meg.

A.: És időtartama akkor is kétséges. Néha csak pár napig tart, néha meg évekre is kihat. Ilyenkor aztán vagy házassággal oldódik meg, vagy egy szép barátsággal, amely sokkal szebb a házasságnak, mert nincs kényszerhatásnak alávetve, hanem az élet teljes szabadságát hagyja nyitva mindkét félnek. Ilyenkor a szerelem ereje tovább tart, mert nem töri le a köznapi élet megszokása.

B.: Érdekes, hogy mennyi ellensége van a szerelemnek, amely mind arra irányítja erejét, hogy azt megsemmisítse.

A.: Ez természetes, hisz mennél nemesebb egy gyümölcs vagy egy virág, annál nagyobb erővel törnek arra a relytélyes erők, hogy azt összetörjék.

B.: És gyakran össze is törik.

A.: Nagyon gyakran. Néha elég egy szó, néha

elég egy mozdulat vagy egy megjegyzés és elhal a szerelem és mindaz a szép álom, mely odáig nagynehezen felépítettett — mind örökre összeomlik.

B.: Hogy soha életre ne keljen!

A.: Azért kell azt féltve őrizni, gondos figyellel körülvenni és elkövetni mindent, hogy a szerelmet, mely lelkünkben életre kelt, megtarthassuk magunknak!

B.: E szerint a szerelem megtartása a boldogság?

A.: A szerelem még nem boldogság!

B.: A boldogság egy kisebbszerű dolog.

A.: De ha szerelem képezi az alapot, akkor a világ legnagyobb boldogsága.

B.: Lám most kirajzolódik a forma! A szerelem a lélek egy különös, keserűen édes betegsége, amely ha eléri a boldogságot, akkor az a világ legnagyobb drága kincse, legcsozásabb ajándéka.

A.: És ez a csodaajándék oly gazdag jutalom lehet, hogy egy egész életre kihathat és annak a boldog szerelemnek az emléke egy egész életre adhat erőt, vigaszt és megelégedést.

B.: Mert minden semmi se ahhoz, amit boldog szerelemnek nevezünk!

A.: És minden parányi kin ahhoz, amit a boldogtalan szerelem keserűségben és fájdalomban egy-egy embernek adhat.

A.: Azért, amikor boldogok vagyunk, raktározunk el magunknak egy kis meleget lelkünk mélyén, úgy hogy mikor jön a zord idő, legyen miből táplálkoznunk, fölmelegednünk.

B.: És lássuk tisztán a dolgokat!

A.: A boldogság az egy illúzió!

B.: De a szerelem — az egy drága kincs!

A.: Amelyet nem lehet eléggé megbecsülni!

B.: És amelyet nem lehet eléggé siratni, ha elveszítünk!

Angyalffy (fölemeli poharát): Tehát erre a drága kincsre!

Békeffy (kocint): A teremtés legdrágább kincsére! (Fenékig isszák ki a poharat és távoznak.)

A FEHÉR LÓ

(Egy kis szoba, apró butorokkal, oldalt egy kis vasrácsos ágy, amelyben a beteg gyermek fekszik, mellette alacsony zsámolyon virraszt édes anyja. Egy mécses halavány lángja világítja csak a szobát.)

A gyermek. (Láz álmába felriad.) ... Ott... ott...

Az anya. (Szorongó, aggódó hangon.) Mi az kis fiam?

A gyermek. ...Látom...látom...

Az anya. Fiam... édes fiam!

A gyermek. A fehér ló...!

Az anya. Veszek neked... csak légy jó... csak szépen gyógyulj meg...

A gyermek. Anyám... integet...!

Az anya. Ki integet?

A gyermek. Az öreg bácsi...

Az anya. Micsoda bácsi?

A gyermek. A ki a fehér lovat vezeti!...

Az anya. Nem ismerem!

A gyermek. Fehér szakálla van... a földig ér...

Az anya. Fiam, fiam...!

A gyermek. És ezüst kanna van nála...

Az anya. (Vizet önt.) Igyál egy keveset... hisz száraz az ajkad!...

A gyermek. Ó hiv anyám... Integet...

Az anya. Nem, nem... ne figyelj rá!

A gyermek. De int... Értem, látom... nekem adja a fehér lovat...

Az anya. Beteg vagy fiacskám... Nincs ott fehér ló!

A gyermek. De van... van... olyan a színe, mint a kis hólyagok a karomon...

Az anya. Aludjál kis fiam!

A gyermek. Milyen szép ott minden...

Az anya. Én rád hallgass... én rád nézz csak, senki másra... Mindenki más rossz te hozzád... én szeretlek csak kis fiam... (Megöleli.)

A gyermek. Egyre csak int... nekem int... oda megyek hozzá... (Nyugtalanul hánykolódik.)

Az anya. (Átölelve tartja.) Ne, ne menj... maradj vélem... (Vizzel borogatja a gyermek homlokát, mire az elszenderül.) (Kis szünet.)

A gyermek. Most nem látom...

Az anya. De engem látsz ugye-e? (A gyermek nem felel.) Majd meglátod, hogy a mit én veszek neked az szebb lesz, mint amilyenel csalogatnak...

A gyermek. Olyan szép volt, olyan selymesszőrű.
Két nagy szeme fénylett, mintha drága kő
égett volna benne...

Az anya. Lidérc nyomás... gonosz káprázat...
Te itt vagy vélem...

A gyermek. De ő eljön értem tudom...

Az anya. Nem, nem... majd a doktor bácsi jön
el és az meggyógyít...

A gyermek. Mikor látom megint!

Az anya. Ha feljő a reggel, akkor eljön a doktor,
hisz emlékszel — megigérte...

A gyermek. És elhozza a fehér lovat?... Olyan
fényes patái voltak, mintha kristály kőből
lettek volna...

Az anya. Az én fehér lovam, amelyet én veszek
az én kis fiamnak, az szebb lesz annál...

A gyermek. És hogy nyargalászott, mintha csak
hószínű felhő lenne, a lábai alig érték a földet...

Az anya. Ne gondolj rá...

A gyermek. Egyre várom, hogy újra lássam...

Az anya. Csillapulj le... és nézz ide rám...

A gyermek. Sötét van itt... nem látok itt... ott
olyan fényes volt minden és olyan ujszerű...
olyan fehér, mint a selymes hó és úgy csillogott
minden, mint a gyémánt...

Az anya. Az én szemem szebben csillog, mikor
rád néz!..

A gyermek. A föld is fehér volt és fehér virágok nyitak rajta...

Az anya. Ne gondolj rá...

A gyermek. Én látni akarom... én a fehér lovat akarom...

Az anya. Fiam, kis fiam!

A gyermek. Kaszás bácsi... ezüst kaszás, merre jársz most?

Az anya. Istenem... édes fiam!

A gyermek. Igen... ott megint látom!

Az anya. Nagy isten irgalmazz nekem! (Zokogva a gyermekre borul és csókolja). Én vagyok itt, én vagyok itt a te szegény, árva anyád...

A gyermek. Ott áll... a fehér ló is ott van... Anyám ő int... ő int nekem... Oda megyek...

Az anya. Nem, nem...

A gyermek. Hivogat... Felültet a lóra...

Az anya. Jaj nekem!.. Fiam! Egyetlenem! (Fájdalmában a kezét tördeli).

A gyermek. Nézd, nézd... ő jön... most közelebb jött. Jaj de szép ez a fehér ló... Ilyen nincsen a földön...

Az anya. Ur Jézusom... Megváltó Krisztusom, te hozzád könyörgök... mentsd meg az én egyetlen gyermekemet. Özvegységemnek vigaszt, boldogtalan életem örömét...

A gyermek. Fehérszakállu... jó bácsi... Felém nyul kezével, milyen finom a keze...

Az anya. Menynek és földnek ura, halld meg
könyörgésemet.

A gyermek. Hozzám nyult, milyen hideg az érin-
tése...

Az anya. Vedd el az én életemet, csak hadd meg
az övét!

A gyermek. Egyre simogat, hűs keze elcsitítja
fájdalmamat.

Az anya. Irgalom! Teremtő Isten, irgalom! Ne
űzz a kétségbeesésbe. Egyetlen kincsemet, hadd
meg nekem!

A gyermek. És most int, hogy kövessem...

Az anya. Óh, jaj nekem! — Hát van az anya sza-
vánál is csalogatóbb szó, amelyet meghallgat
a gyermek...

A gyermek. Felültet a lóra. — Milyen könnyű
vagyok!

Az anya. (Kétségbeesetten látja a gyermek haló-
dását). Gyermekem! Gyermekem! Ne hagyj
itt!...

A gyermek. A ló visz, a ló elindult, a kaszás
vezeti a lovat... óh, milyen szép... lebegek...
lebegek a föld felett!...

Az anya. Oh én szerencsétlen!

A gyermek. Milyen boldog vagyok! Ragyog a
világ, minden fényes és tiszta és fehér...

Az anya. (Föléhajol). Istenem... a lélegzete ki-
marad...

A gyermek. (Suttogva). Zenét hallok... ezüst
csengetyűk... finom ének...

Az anya. (Reárog). Óh mi lesz velem...

A gyermek. Harangok szava...

Az anya. Megvertél uram Isten! Rám sujtottál!

A gyermek. Boldog vagyok... Ez az élet! (Meg
hal).

Az anya. (Észreveszi hogy a gyermek meghalt.)
(Ráborul; sikolt fájdalmában). Emberek! Em-
berek! Segítség! Segítség... Segítsetek... Te-
metni segítsetek! (Zokogva borul a gyer-
mekre. Kint az ébredő hajnalban, távoli ha-
rangszó hallatszik).

JEGYZET: A 31. oldalon felülről a második sorban
levő „kanna” szó „kaszá”-nak olvasandó.

TARTALOM:

Hanna	3
A drága kincs	22
A fehér ló	30

NIL
LÉLEKSTÁCIÓK

⟨NOVELLÁK⟩

Ára 4 korona.

Modern kiállítású könyv.

Megjelent a Tevan=kiadásban.

Kapható minden könyvkereskedésben.

Amatör Tevan=kiadás

A német, angol, francia bibliophil-irodalom óriási fellendülése arra indította kiadóvállalatunkat, hogy Magyarországon az első privátsajtót megteremtse. »Amatör Tevan=kiadás« elnevezés alatt fognak e sajtó termékei napvilágot látni, mindenkor ügyelve arra, hogy a magyar irodalom legkiválóbb alkotásai igazi művészi, nemes anyagokból készült luxus=kiadásban jelenjenek meg. Az Amatör Tevan=kiadások mindig csak egy alkalommal megjelenő kiadások lesznek, új kiadás semmi körülmények között nem eszközölhető. A gondos és mintaszerű külső kiállítás tervével kapcsolatban a kiadóvállalat nagy körültekintéssel dolgozta ki a kiadás belső tartalmának programját. Ez egymástól teljesen elütő kötetekben a magyar irodalom mesterművei, szövegileg is teljesen tökéletes kiadásban fognak megjelenni. Az Amatör Tevan=kiadás könyvei félevenként egymástól teljesen elütő kiállításban, minimális, számozott példányszámban kerülnek könyvpiacra. Ép a csekély példányszám miatt a vállalat további kötetekre előjegyzéseket elfogad. Előjegyzések bármely könyvkereskedés útján, vagy közvetlenül a kiadóvállalatnál eszközölhetők. Az Amatör Tevan=kiadás első köteteként 1914. évi január hó elsején

Kosztolányi Dezső:

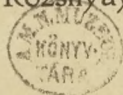
A szegény kisgyermek panaszai

c. verses ciklus teljes kiadása jelent meg, finom merített papíron, félpergament kötésben, 500 számozott példányban. A kötet ára 4 K. Tevan könyvkiadóvállalat Békéscsaba.

WILDE OSCAR
VERA

〈SZINMŰ〉

Fordította Rozsnyay Kálmán.

Ára 3'60 korona.

Művészi kiállítású könyv.

Megjelent a Tevan=kiadásban.

Kapható minden könyvkereskedésben.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

MÁGIA

(VERSEK)

Előkelő, művészi kiállításban megjelent a

TEVAN-KIADÁSBAN

ÁRA 3 KORONA

Kapható minden könyvkereskedésben.

Tevan Adolf
Békéscsaba